Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 1959, 7 Nt 20/59, ECLI:CZ:NS:1959:7.NT.20.1959.1

Číslo: 26/1959

Právní věta:

Postup při ukládání trestu nápravného opatření členům jednotných zemědělských družstev.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 08.06.1959

Spisová značka: 7 Nt 20/59

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Družstvo jednotné zemědělské, Nápravné opatření, Trest, Uveřejnění rozsudku, Výkon trestu

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

1. Členům jednotných zemědělských družstev lze zásadně uložit i trest nápravného opatření.

Nebylo by v souhlase s linií politiky socialistické přestavby vesnice, cestou zakládání, upevňování a rozvoje JZD, aby právě družstevní rolníci byli na rozdíl od jiných pracujících zbavováni výhody jednoho z vyhraněně výchovných trestů tam, kde jinak jsou dány všechny podmínky pro jeho uložení.

Soud však musí při ukládání trestu nápravného opatření členu JZD zvážit, zda v konkrétním případě je skutečně uložení tohoto trestu účelné, z hlediska § 17 tr. zák. či zda dokonce v konkrétním případě nejsou tu okolnosti, které brání výkonu tohoto trestu [§ 37 ods. 2 písm. d) tr. zák.]. V takovém případě přichází v úvahu především podmíněný trest odnětí svobody.

Pro úvahu, zda trest nápravného opatření splní účel a zda není již ze zákona vyloučen, musí soud náležitě zjistit bližší okolnosti členství obžalovaného v JZD, a to nejen, jakou práci obžalovaný vykonává, ale i jakého typu je JZD, jaké jsou jeho hospodářské výsledky v minulosti i plánované výsledky v budoucnosti, s jakými příjmy na pracovních jednotkách lze u obžalovaného případně u ostatních příslušníků jeho rodiny počítat, o kolik osob je povinen pečovat, jaký výnos dává záhumenek apod. Teprve po zjištění těchto okolností může soud rozhodnout, zda lze nápravné opatření uložit, zda jeho uložení je účelné a v jaké formě a délce i s jakou srážkou má býti trest uložen. Trest nápravného opatření soud neuloží např. tam, kde je již předem zřejmé, že bude obtížné

vymáhat srážky (viz níže), že nebude lze uskutečnit změnu zaměstnání v rámci téhož JZD, ale i tam, kde ještě JZD není natolik konzolidováno, aby bylo lze spolehlivě předpokládat správný výkon trestu bez nařízení změny zaměstnání event. v rámci téhož JZD nebo nelze předpokládat takové hospodářské výsledky, při kterých by určené srážky plnily zamýšlený účel trestu, tam kde zdravotní stav obžalovaného nedává naději na výdělek ze kterého by bylo lze účelně uložit srážky apod.

2. Členu JZD možno uložit trest nápravného opatření i beze změny zaměstnání. Ani výkladem z opaku § 39 odst. 1 věta prvá tr. zák. nelze dovodit, že by zásadně měla být u členů JZD v případě uložení trestu nápravného opatření nařízena změna zaměstnání, třebas členství v JZD není pracovním poměrem. Členství v JZD, byť se i lišilo od pracovního poměru zejména právem na spoluúčast při správě a vedení družstva, se totiž jinak pracovnímu poměru velmi podobá. Podle vzorových stanov (čl. 19) je totiž každý člen družstva povinen osobně v družstvu pracovat, vykonávat svou práci přesně a pečlivě, je povinen řídit se pokyny předsedy družstva, vedoucích chovů, výrobních skupin a čet, dodržovat pracovní kázeň a plnit své úkoly tak, aby bylo dosaženo vysokých výnosů a plného využití strojů a potahů. Pracuje převážně manuálně na důležitém výrobním úseku a jeho pracovní výkon může být kontrolován a také skutečně už i z jiných důvodů kontrolován je. Bylo by proto nedůsledné i neúčelné, aby na rozdíl od jiných převážně manuálně pracujících, uváděných v ustanovení § 39 odst. 1 věta prvá tr. zák., byl člen JZD přeřazován vždy na jinou manuální práci. Naopak z hlediska současné situace a vzhledem k usnesení XI. sjezdu KSČ, který vytyčil požadavek dosáhnout vítězství socialistické družstevní velkovýroby v zemědělství bude změna zaměstnání, která by znamenala výkon trestu mimo JZD výjimkou. V žádném případě nelze připustit, aby vyřazením družstevníka došlo k neplnění výrobních úkolů apod.

3. Srážka z odměny za práci člena JZD se provádí tak, že se vypočítá s přihlédnutím k délce trestu a k výši srážky příslušný díl celoročního příjmu družstevníka, jak tento příjem vyplyne z celoročního vyúčtování. Proto během časového úseku, po který se vykonává trest nápravného opatření, se provádí pouze srážka z vyplácených záloh a zbytek se vyúčtuje teprve po konečném vyúčtování v družstvu koncem roku. Naturální požitky se v každém případě započítávají do celkové odměny za práci.

Uvedené zásady vyplývají z toho, že by nebylo důsledné a spravedlivé, aby byť i jednodušším způsobem byla prováděna srážka jen ze záloh, vyplácených v příslušném období. Pracovní jednotky totiž nejsou, zejména u pracovníků zaměstnaných v rostlinné výrobě, rozloženy rovnoměrně do všech ročních období a také výše doplatku na pracovní zálohy při konečném vyúčtování může být různá. Proto je správné pro účely srážky použít obdobných zásad, jaké se uplatňují při vedení exekuce na odměnu družstevníka pro jakoukoliv jinou pohledávku. Taková exekuce se provádí podle zásad o exekuci na plat [§ 529 písm. a) o. s. ř.] a vychází se z toho, jakoby plat družstevníka byl stanoven roční částkou a považuje se zaň obnos vyplývající na odpracované pracovní jednotky z konečného vyúčtování. (V tomto směru viz též směrnice pléna Nejvyššího soudu o vedení exekuce na odměnu člena JZD – Pls 1/58.)

Hodnota výnosu ze záhumenku se sice při výpočtu srážek nebere v úvahu, soud k ní však může přihlédnout při ukládání trestu jako k jedné z okolností rozhodných jednak pro řešení otázky, zda trest nápravného opatření lze uložit, jednak pro stanovení délky tohoto trestu a výše srážky z odměny za práci.

4. Trest nápravného opatření lze považovat za vykonaný (ve smyslu § 41 tr. zák.) dnem, kterým končí délka uloženého trestu počítaná od počátku výkonu tohoto trestu, i když k závěrečné srážce z odměny dojde až dodatečně při konečném vyúčtování. Člena JZD nelze totiž zbavovat výhod zvláštního ustanovení § 41 tr. zák. jen proto, že vzhledem k zvláštnostem družstevního poměru nelze vyúčtování srážek uzavřít současně s uplynutím délky výkonu trestu. Jinak ovšem i u člena JZD se výkon nápravného opatření staví ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. po dobu, po kterou práci mu určenou

z jakéhokoliv důvodu nevykonává.